

УДК 339.9

К. В. Марченко,
к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства та економічної теорії, БДПУ,
м. Бердянськ

ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСФЕРУ ТА ЗЛИТТЯ ФІНАНСОВИХ І КАПІТАЛЬНИХ АКТИВІВ ТНК В МЕЖАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

K. Marchenko,
Ph.D in Economics, Associate Professor of Department of Business Economics and Economic Theory,
Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk

TRENDS IN MERGERS AND TRANSFER OF FINANCIAL ASSETS AND CAPITAL TNC'S WITHIN THE GLOBAL ECONOMY

У статті розглянуто особливості трансформації стратегій ТНК на сучасному етапі. Аналізуючи світовий досвід і систематизуючи його, виділено основні мотиви трансферу та злиття фінансових і капітальних активів. Наведено особливості злиттів та поглинань і діяльності ТНК на сучасному етапі. Наведено динаміку світових прямих іноземних інвестицій (ПІІ), транскордонних угод, інвестицій в нові проекти по регіонам і основним країнам світу, динаміку світового ринку злиття і поглинання. Проаналізовано особливості тенденцій злиття та трансферу фінансових і капітальних активів у розрізі галузей, а також територіальному розрізі. Сформовано загальні відмінні риси і своєрідні тенденції європейських ТНК та ТНК США, виділено 5 найбільших за вартістю угод злиттів у даних географічних регіонах. Визначено напрями діяльності ТНК під дією процесу глобалізації, зокрема низькі витрати при виробництві, місткий внутрішній ринок країни-реципієнта, політична стійкість країни, наявність кваліфікованої робочої сили, яка готова працювати в дочірній компанії ТНК, наявність доступних природних ресурсів. Виокремлено основи розвитку процесу транснаціоналізації для вітчизняних підприємств.

In the article the peculiarities transform strategies of TNC's at the present stage. Analyzing world experience and systematizing it highlighted the main motives of the transfer and merger of the financial and capital assets. The peculiarities of m & a and TNC's at the present stage. The dynamics of world foreign direct investment (FDI), cross-border transactions, investment in new projects in regions and major countries of the world, the dynamics of the world market of mergers and acquisitions. Analyzed trends in mergers and transfers of financial and capital assets by industry, and in territorial aspect. Formed common features and specific trends of the European TNC's and TNC's of USA allocated 5 largest value of mergers in these geographical regions. Voznesene activities of TNC's under the influence of the globalization process, in particular low costs, large domestic market of the country-recipient, the political stability of the country, presence of the qualified labour force, which is ready to work in a subsidiary company of TNC's, the presence of available natural resources. A dedicated basis for the development of the process of transnationalization for domestic enterprises.

Ключові слова: ТНК, злиття, поглинання, стратегія, інвестиції, капітал.
Key words: TNC's, mergers, acquisitions, strategy, investments, capital.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ І ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасні тенденції трансферу та злиття фінансових і капітальних активів формуються в умовах інтернаціоналізації виробництва товарів і послуг, налагодження та розвитку транскордонних зв'язків, кооперації, інтегрування та збільшення рівня концентрування капіталів, що сформувались на основі глобалізації світової економіки. Відпо-

відно, з однієї сторони глобалізоване середовище суттєво впливає на інтеграцію виробництва і виникнення ТНК, а з іншої сторони — діяльність ТНК впливає на економіку держав та світову економіку, укрупнюючи світогосподарські зв'язки. У цьому контексті важливим є вирішення інтеграційних проблем динаміки капіталів у межах світової економіки, що і обумовлює проблематику дослідження.

Таблиця 1. Потоки прямих іноземних інвестицій, по регіонах та окремим країнам 2005—2013 роки (в млрд дол. США)

Країни	ВВІЗ ПІІ							ВІВІЗ ПІІ						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Розвинені країни	1444,0	1018,0	566	635,6	753,2	856,3	903,5	1924,0	1572,0	821,0	1140,2	995,9	1097,2	1134,6
Європа	899,6	518,3	в/д	346,8	425,7	552,4	595,4	1270,5	944,5	-	-	-	-	-
Японія	22,5	24,4	в/д	-1,3	-1,3	-2,2	-1,8	73,5	128,0	-	-	-	-	-
США	271,2	316,1	в/д	228,2	210,7	238,2	262,0	378,4	311,8	-	-	-	-	-
Країни, що розвиваються	565,0	630,0	478,0	583,9	663,7	659,8	575,7	292,0	296,0	229,0	231,0	233,0	236,2	233,4
Південно-Східна Європа й СНД	91,0	123,0	70,0	308,7	343,7	364,4	402,9	52,0	61,0	51,0	50,0	53,2	50,8	51,2
Всі країни світу	2100,0	1771,0	1114,0	1289,7	1508,6	1703,2	1763,4	2268,0	1929,0	1101,0	1344,2	1476,5	1524,7	1580,3

Джерело: [25].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ ПО ПРОБЛЕМІ

Проблемними питаннями тенденцій трансферу капіталів в межах світової економічної системи приділяли увагу відомі зарубіжні теоретики: Ролл Р. [20], Сіроуер М. [22], Равенскрафт Д. [19], Шерер Ф. [21], Маркідес С. [16], Ітнер С. [14], Лугран Т. [12] та інші. Також теоретико-методичні засади трансферу капіталів досліджувались у працях науковців країн СНД, зокрема: Володимирова І.Г. [1], Коніна Н.Ю. [6], Іонцев М. Г. [5] та інші.

При цьому характер діяльності ТНК в процесі транскордонних злиттів і поглинань, напрями зміни їх профілю в умовах глобалізації, а також фактори впливу на ці процеси вивчені і представлені в літературі явно недостатньо. У зв'язку з цим вивчення ТНК як глобального суб'єкта сектора тенденції трансферу капіталів і пов'язаних з цим процесів є актуальним в сучасних умовах.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є аналіз сучасних тенденцій трансферу і злиття фінансових і капітальних активів, виділення основних факторів формування цих тенденцій, а також мотивів трансферу активів і виокремлення можливостей транснаціоналізації українських компаній в аспекті світових глобалізованих тенденцій.

ВИКЛАД ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Формування тенденцій трансферу та злиття активів у межах глобальної економіки здійснюється на основі укрупнення виробництв, спрямування потоків прямих іноземних інвестицій та формування нових транснаціональних корпорацій.

В умовах зростаючої інтернаціоналізації виробництва для діяльності ТНК характерний тісний взаємозв'язок прямих іноземних інвестицій (далі — ПІІ) із зовнішньою торгівлею [13, с. 112].

Аналізуючи світовий досвід і систематизуючи його, можна виділити наступні основні мотиви трансферу та злиття фінансових і капітальних активів ТНК в межах глобальної економіки [10, с. 52]:

1. Отримання синергетичного ефекту — тобто, отримання ефекту взаємодоповнюючої дії активів двох або декількох підприємств, сукупний результат якої набагато перевищує суму результатів окремих дій цих компаній.

2. Мотиви монополізації — тобто, формування умов монополізування ринку для виграшу компаній в умовах цінової та нецінової конкуренції.

3. Податкові мотиви. Чинне податкове законодавство стимулює часом злиття і поглинання, результатами яких є зниження податків або отримання податкових пільг.

4. Диверсифікація виробництва — тобто, можливість використання надлишкових ресурсів, що допомагає збільшувати асортимент товарів і послуг.

Визначальними факторами здійснення міжнародної діяльності ТНК є [18, р. 29]: необхідність отримання доступу до природних ресурсів інших країн, що продиктовано як виробничими або торговими інтересами самої корпорації, так і сформульовано урядом держави, де розташована материнська компанія, як завдання для забезпечення стратегічних потреб країни (наприклад, в області енергоресурсів); пошук ринків збуту; прагнення підвищити ефективність своїх операцій; бажання перемогти в конкурентній боротьбі.

Сучасний етап трансферу та злиття інвестицій і активів у глобальній економіці починає активно розвиватись із кінця ХХ ст., і характеризується активним нарощуванням тенденції злиттів та поглинань у світовій економіці, розширенням інноваційних вкладень у економічне виробництво.

Сьогодні, транснаціональними корпораціями здійснюється динамічна політика в області капіталовкладень і науково-дослідних робіт у континентальному міжнародному масштабі. ТНК проникають у високотехнологічні, наукомісткі галузі виробництва, які вимагають величезних інвестицій і висококваліфікованого персоналу. При цьому помітно проявляється тенденція до монополізації цих галузей транснаціональними корпораціями. Чітко виділяється тенденція збільшення інвестицій у сферу послуг і наукоємного виробництва (за оцінками експертів ЮНКТАД, понад 2/3 прямих іноземних інвестицій ТНК). Одночасно знижується їхня частка у видобувній промисловості, сільському господарстві та ресурсоємному виробництві [3, с. 67].

Угоди злиття і поглинань між великими ТНК стають основним чинником, що визначає рівень і напрямки руху прямих іноземних інвестицій на сучасному етапі. Об'єднуючись і поглинаючи один одного, компанії концентрують у своїх руках економічну владу, роблячи вплив на розвиток окремих ринків і на економічну політику окремих держав [9, 15, 18]. Особливостями сучасних тенденцій злиттів та поглинань є [12, р. 93]: виникнення нових ТНК в області високих технологій; зміна політики старих ТНК, які бажають перетворитися в компанії, орієнтовані на обслуговування клієнтів.

Після деякого спаду активності на глобальному ринку злиття і поглинань 2001—2003 рр. окреслюється тенденція пошквалювання формування транскордонних об'єднань, що підтверджують великі транскордонні угоди 2004—2005 рр. в ЄС і свідчать про підйом на ринку злиттів і поглинань [4, с. 62].

Динаміка прямих іноземних інвестицій по регіонах світу у кризовий період (2007—2009 рр.) відображає, що фінансово-економічна криза і поглиблення економічного спаду серйозно торкнулися всіх основних економічних держав світу, приплив прямих іноземних інвестицій в розвинені краї-

Таблиця 2. Світові прямі іноземні інвестиції (ПІ), транскордонні угоди, інвестиції в нові проекти по регіонам і основним країнам світу, 2010—2013 рр. (млрд дол. США)

Регіони / країни	ПІ				Транскордонні операції М & А				Інвестиції в нові проекти			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Весь світ	1 289,7	1 508,6	1703,4	1810,7	338,8	507,3	610,8	694,7	807,0	780,4	822,5	870,6
Розвинені країни	635,6	753,2	806,2	856,4	251,7	396,3	409,4	472,5	263,5	229,9	236,2	241,6
Європа	346,8	425,7	556,8	612,9	123,4	191,2	195,7	202,9	148,9	145,2	154,6	168,2
Велико-британія	51,8	77,1	86,0	91,3	58,3	34,9	36,0	39,2	23,6	31,1	33,2	36,9
США	228,2	210,7	215,4	217,2	80,3	129,7	127,6	131,4	57,1	51,3	50,4	51,8
Японія	- 1,3	- 1,3	-1,3	-1,2	6,7	5,1	4,6	4,2	4,5	4,2	4,2	4,3
Країни, що розвиваються	583,9	663,7	664,2	660,5	82,8	78,8	84,3	89,4	491,6	498,1	503,7	506,9
Африка	54,7	54,4	55,0	54,7	7,6	6,3	6,0	6,6	84,1	76,6	77,4	77,9
Єгипет	6,4	0,5	1,1	1,3	0,2	0,6	0,6	0,4	13,8	6,1	7,8	8,2
Південна, Східна і Південно-Східна Азія	308,7	343,7	355,6	356,2	32,1	42,7	46,5	51,4	236,2	231,4	246,9	264,3
Китай	114,7	124,0	126,9	132,0	6,0	9,0	8,8	9,6	84,6	81,9	79,7	77,2
Південно-Східна Європа і СНД	70,2	91,7	98,0	101,3	4,3	32,2	41,6	52,4	51,8	52,3	55,0	56,9

Джерело: [25].

ни і вплив інвестицій з них, які досягли своїх історичних максимумів в 2007 році, в 2008—2009 роках різко скоротились [3, с. 28].

Проте із зменшенням впливу кризових тенденцій в економіці динаміка вивозу інвестицій скоротилась, а ввозу інвестицій по окремих країнах зросла (табл. 1).

Тенденції зміни позиції окремих країн на світовому ринку капіталу можна виявити на основі аналізу потоків інвестицій в поточному періоді, які відображаються в платіжному балансі. Саме вони приводять до зміни накопиченого запасу інвестицій та місця держави у світовій фінансовій системі (табл. 2). [8, с. 46].

Отже, за останні роки постерігалось не лише підвищення динаміки прямих іноземних інвестицій світу, а й значне зростання рівня транскордонної співпраці, із 338,8 млрд дол., США у 2010 році до 507,3 млрд дол. США у 2011 році (на 49,7 %), у цьому контексті підвищується роль та значення трансферу капіталів та діяльності транснаціональних компаній [25]. Обсяг угод злиття і поглинання (М&А) в світовому масштабі зріс в 2013 році і досяг рекордного рівня з 2009 року [26].

У 2013 році ринок трансферу та злиттів капіталів і активів показав позитивну динаміку розвитку завдяки збільшенню угод у Центральній та Східній Європі і країнах СНД, Північній Америці та Західній Європі. Водночас, у 2013 році було характерне зниження обсягів проведення угод М&А в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні і на Близькому Сході, проте на загальний позитивний результат по року це не вплинуло [2, с. 51].

Таблиця 3. Світовий ринок злиття і поглинання 2008—2013 рр.

Рік	Кількість угод М&А	Загальна вартість угод М&А (\$ млн)
2013	71 811	3 450 462
2012	72 523	3 232 450
2011	72 384	3 401 854
2010	72 879	3 390 241
2009	74 410	3 726 174
2008	69 929	4 213 576

Джерело: [26].

Компанії з США, Великобританії, Австралії, Китаю, Канади, Японії, Росії, Південної Кореї та Іспанії проявляли найбільшу активність з проведення угод М&А в 2013 році в кількісному вимірі [23] (табл. 4).

Якщо оцінювати найбільший внесок у розвиток ринку М&А в 2013 році з точки зору обсягів трансакцій, то до лідерів слід віднести компанії США, Китай, Великобританії, Росії, Нідерландів, Німеччини, Канади, Японії, Австралії, Іспанії, Франції [13, 17].

Тенденційно, що найбільша кількість угод злиття та поглинання здійснювалась у найбільш високо розвинутих країнах із найвищими рівнями ВВП. Зокрема, США, де і виникли сучасні ТНК, а також найбільш розвинута економіка серед інших країн світу, Китаю — друга за обсягом ВВП країна світу та перша за народонаселенням.

Якщо аналізувати у галузевому розрізі, оцінюючи кількість проведених угод злиття та поглинання (М&А) в 2013 році, то найбільша активність спостерігалась в секторі послуг, машинобудуванні, виробництві обладнання і техніки, оптової та роздрібною торгівлі, банківському секторі, хімічній промисловості, будівництві, металургії, транспортному секторі [26], (табл. 6).

Отже, у галузевому розрізі, найбільшою мірою укрупнювались за останні роки сектори послуг, виробництва техніки і технологій, оптової і роздрібною торгівлі та банківські і фінансові сектори.

Представляє інтерес територіальний аналіз діяльності ТНК розвинутих країн світу, їх активність та роль у секторі злиттів та поглинань (М&А). Можна зазначити, що найбільшого розвитку зазнають ТНК США, оскільки їх компанії є найбільш капіталоємними та глобалізованими і почали спеціалізуватись уже на інноваційних видах діяльності, зокрема, інформаційних технологіях.

Сутність таких ТНК більшою мірою відображає, мабуть, термін "глобальні компанії". Ці корпорації передають виробництво відповідно до системи угод іншим компаніям, нерідко в країнах, що розвиваються, а самі концентрують свою діяльність на НДДКР. Крім того, вони активно співпрацюють один з одним в рамках міжнародних стратегічних альянсів [19, 6].

Американські ТНК нерідко стають лідерами у великих альянсах. Так, міжнародний стратегічний альянс Delta ство-

Таблиця 4. Кількість угод злиття і поглинання (M&A) в 2011–2013 рр. в регіональному розрізі

№	ТОП 10 країн	2011	2012	2013
1	США	10,855	12,101	10,862
2	Великобританія	5,854	6,262	6,517
3	Австралія	4,620	5,387	4,557
4	Китай	6,462	3,954	3,971
5	Канада	4,257	4,085	3,673
6	Японія	2,545	3,306	2,700
7	Росія	3,382	2,585	2,555
8	Південна Корея	3,043	2,917	2,456
9	Іспанія	2,276	2,270	2,260
10	Болгарія	152	249	1,989

Джерело: [23].

Таблиця 5. Обсяг угод злиття та поглинання (M&A) в 2011–2013 рр. в регіональному розрізі (млн дол. США)

№	ТОП 10 країн	2011	2012	2013
1	США	976 142	876 906	1 186 201
2	Китай	251 594	194 195	247 410
3	Великобританія	171 606	208 759	187 262
4	Росія	159 252	96 478	170 923
5	Нідерланди	36 636	47 160	133 173
6	Німеччина	67 877	81 392	122 474
7	Канада	140 343	151 531	115 781
8	Японія	116 532	132 777	102 718
9	Австралія	162 532	131 298	88 316
10	Іспанія	123 412	123 520	79 147

Джерело: [23].

Таблиця 6. Кількість угод злиття і поглинання (M&A) в 2011–2013 рр. в галузевому розрізі

№	ТОП галузей	2011	2012	2013
1	Сектор послуг	26 115	27 317	27 538
2	Машинобудівництво, виробництво обладнання та техніки	9 118	9 097	8 272
3	Гуртова і роздрібна торгівля	5 768	6 096	5 951
4	Банківська сфера	5 208	5 538	5 848
5	Виробництво хімічної продукції, пластика та гуми	4 595	4 218	4 040
6	Будівництво	3 314	3 106	3 297
7	Металургійне виробництво	3 033	2 754	2 276
8	Транспортна сфера	1 944	2 090	2 046
9	Видобувна промисловість і агросектор	2 300	2 090	1 988
10	Харчова промисловість	2 080	2 104	1 935
11	Видавнича діяльність і поліграфія	1 395	1 520	1 712
12	Газозабезпечення, водозабезпечення, електрозабезпечення	1 488	1 445	1 684
13	Освіта і охорона здоров'я	1 450	1 785	1 666
14	Готелі та ресторани	1 058	1 102	1 200
15	Текстильна промисловість	805	773	767
16	Страхова сфера	779	736	752
17	Деревообробна промисловість	582	599	547
18	Телекомунікації та зв'язок	61	79	92
19	Державне управління і оборона	47	45	34

Джерело: [26].

рений за участю відомих європейських авіакомпаній (Air France, Austrian Airlines), проте лідирує в ньому американська Delta. Аналогічна ситуація склалася у сфері реклами — провідними міжнародними холдингами тут виступають ТНК США (Omnicom Corp., Interpublic Group) [14]. Аналі

найбільш вартісних угод злиттів та поглинань (M & A) у країнах Америки наведемо у таблиці 7.

Загальною відмінною рисою і своєрідною тенденцією європейських ТНК можна вважати низьку і постійно падаючу питому вагу в їх структурі власності засновників компаній, контролюючих лише 7% корпорацій, при високій і зростаючій частці банків та інших інвесторів, що контролюють близько 45% ТНК, а також інсайдерів (менеджерів корпорацій), контролюючих приблизно 25% ТНК [11, с. 149].

При аналізі європейських ТНК можна виділити ряд тенденцій, частина яких є відображенням світових. Європейські ТНК відрізняються схильністю до протистояння один одному, в той час як американські та японські більш розташовані до компромісів і альянсів навіть зі своїми конкурентами. Однак в останні роки все чіткіше проявляється тенденція до об'єднання європейських корпорацій перед обличчям заокеанських суперників [3, с. 88].

Як і в США, в Європі утворилася "нова економіка", що базується на високотехнологічних, інформаційно-комунікаційних ТНК. Обсяг венчурного капіталу в країнах ЄС, збільшувачись з 1973 р. на 35 — 45% щорічно, досяг до 2000 р. майже 9 млрд дол. У 1996 р. був заснований європейський фондовий індекс для високотехнологічних компаній — EASDAQ, в лістингу якого знаходилися 26 фірм загальною вартістю 12 млрд дол. Його зростання склало приблизно 100% і в 1997, і в 1998 р., а німецького і французького аналогів (Neuer Markt і Le Nouveau Marche) тільки в першій половині 1998 р. — 131 і 85% відповідно [8, 11].

Як і в США, в Європі стратегічна ініціатива все більше йде від банків, які втрачають з виникненням розвинутого електронного ринку капіталу свої конкурентні переваги, і переходить до страхових та інвестиційних фондів. Процеси концентрації капіталу у світовій економіці посилюються, що дає великим об'єднанням конкурентні переваги. [4, с. 103].

У результаті об'єднань компанії отримують негайний доступ до технологій, товарів компанії-партнера, її збутової мережі, кваліфікованого персоналу, бажаної позиції на ринку і рівню витрат.

Злиття та поглинання призводять не тільки до концентрації капіталу і посилення його значимості у світовій економіці, але і появи синергетичного ефекту, оцінка якого набуває особливої актуальності при обґрунтуванні прийняття рішення перед вчиненням злиття або поглинання [9, с. 45]. Найбільш вартісні угоди злиття у Західній Європі представлені в таблиці 8.

Дуже характерною є регіонально-галузева спрямованість інвестицій транснаціональних корпорацій із розвинутих країн.

Як правило, вони здійснюють капіталовкладення в галузі обробної промисловості нових індустріальних країн і відносно розвинених держав, країн що розвиваються. Для найбільш розвинутих країн політика ТНК інша — транснаціональні корпорації вважають доцільним здійснювати капіталовкладення у видобувну промисловість, але при цьому головним чином нарощувати товарний експорт. У цьому випадку розгортається жорстка конкурентна боротьба між самими ТНК за просування своїх товарів на місцеві ринки. Багато угод злиття відбуваються між ТНК і фірмами, що надають цим ТНК консультаційні, транспортні послуги, послуги зв'язку. Такі злиття сприяють формуванню глобальних мереж у різних сферах економіки [3, с. 92].

Відповідно, із проаналізованих тенденцій бачимо зростання значення інноваційного виробництва у діяльності ТНК, стрімке зростання злиттів на ринку послуг, торгівлі та фінансового сектору. Найбільші обсяги угод злиттів та поглинань формуються у високо розвинутих країнах — США, Китай, країнах ЄС, такі поглинання значно підвищують конкурентоспроможність виробництва та національних економік.

Такі злиття та трансфер капіталів дозволяють широко інтегрувати усі бізнес-процеси, та сформувати нові технічні, фінансові, управлінські переваги [7, с. 112].

В умовах інтернаціоналізації економіка будь-якої країни органічно пов'язана зі світовим господарством. Тому економічний розвиток в національних рамках і зовнішньоекономічні зв'язки нерозривно пов'язані один з одним, є ланками одного і того ж процесу. Це повністю відноситься і до країн з перехідною економікою, зокрема України.

Основою розвитку процесу транснаціоналізації для вітчизняних підприємств можуть стати: науково-технічні розробки (у тому числі на стадії фундаментальних досліджень) або технології; кадровий потенціал (наукові працівники, фахівці, кваліфіковані робітники з досить низькою за світовими масштабами оплатою праці); виробнича інфраструктура; транзитне положення між країнами Східної Європи та державами СНД; створення українських ТНК в країнах СНД (Росії, Казахстані, Молдові і т.д.) [9, с. 62].

ВИСНОВКИ

Тенденції трансферу і злиття фінансових і капітальних активів визначають напрямок діяльності ТНК під дією процесу глобалізації. До таких факторів належать: низькі витрати при виробництві, місткий внутрішній ринок країни-реципієнта, політична стійкість країни, наявність кваліфікованої робочої сили, яка готова працювати в дочірній компанії ТНК, наявність доступних природних ресурсів тощо. У статті виокремлено територіальні та галузеві особливості трансферу і злиття фінансових і капітальних активів, зокрема, з'ясовано, що значна вартість угод злиття здійснюється у сфері послуг, і зокрема фінансових послуг, капіталовкладення в які постійно зростають, натомість утримується значна частка капіталовкладень в традиційних секторах економіки (машинобудуванні, торгівлі та будівництві). Географічний розподіл трансферу активів дає можливість побачити подальше зростання транснаціоналізації економіки США, Китаю та країн ЄС. Щодо України, то держава повинна створювати сприятливий інноваційний клімат для розвитку технологій та інновацій в приватному секторі шляхом використання різних заходів впливу.

Література:

1. Владимирова И.Г. Слияния и поглощения компаний: характеристика современной волны / И.Г. Владимирова / Менеджмент в России и за рубежом. 2002. — № 1. — С. 30—40.
 2. Градобитова Л.Д. Транснациональные корпорации в современных международных экономических отношениях / Л.Д. Градобитова, Т.М. Исаченко. — М.: Анкил, 2002. — 93 с.
 3. Динз Г. К победе через слияние. Как обратить отраслевую консолидацию себе на пользу / Г. Динз, Ф. Крюгер, С. Зайзель. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. — 116 с.

Таблиця 7. ТОП-5 угод злиття та поглинання (M&A) в 2013 році (Північна Америка)

№	Вартість (млн дол. США)	Тип угоди M&A	Цільова компанія поглинання	Region	Компанія-покупець	Region	Дата
1	130 040	Поглинання з 55% до 100%	Cellco Partnership Inc.	US	Verizon Communications Inc.	US	02/09/2013
2	38 900	Поглинання 100%	Sprint Nextel Corporation	US	Starburst II Inc.	US	10/06/2013
3	28 000	Поглинання 100%	HJ Heinz Company	US	Hawk Acquisition Holding Corporation	US	14/02/2013
4	26 432	Поглинання 100%	International Lease Finance Corporation	US	AerCap Holdings NV	NL	16/12/2013
5	24 900	Поглинання 100%	Dell Inc.	US	Denali Intermediate Inc.	US	02/08/2013

Джерело: [23].

Таблиця 8. ТОП-5 угод злиття та поглинання (M & A) в 2013 р. (Західна Європа)

№	Вартість (млн дол. США)	Тип угоди M&A	Цільова компанія поглинання	Region	Компанія-покупець	Region	Дата
1	13 748	Поглинання 97%	Bankia SA	ES	Shareholders; Banco Financiero y de Ahorros SA	N/A; ES	17/04/2013
2	12 696	Поглинання 95%	National Bank of Greece SA	GR	Investors; Hellenic Financial Stability Fund	N/A; GR	30/04/2013
3	11 273	Поглинання 100%	E-Plus Mobilfunk GmbH & Co. KG	DE	Telefonica Deutschland Holding AG	DE	23/07/2013
4	11 108	Поглинання 77%	Kabel Deutschland Holding AG	DE	Vodafone Vierte Verwaltungs AG	DE	24/06/2013
5	10 939	Поглинання 98%	Piraeus Bank SA	GR	Private Investors; Investors; Hellenic Financial Stability Fund	GR	29/05/2013

Джерело: [23].

4. Завьялова Е., Этокова Е. Международные слияния и поглощения. Опыт Запада / Е. Завьялова, Е. Этокова. — Киев: РАНТ, 2012. — 209 с.
 5. Ионцев М. Корпоративные захваты: слияния, поглощения, грин-мэйл / М. Ионцев. — М.: Ось-89, 2003. — 269 с.
 6. Кони́на Н.Ю. Международные компании: слияния и поглощения / Н.Ю. Кони́на. — М.: МГИМО (У) МИД РФ, 2003. — 300 с.
 7. Линдерт П. Экономика мирохозяйственных связей / П. Линдерт: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1992. — 352 с.
 8. Покровская В.В. Интернационализация производства и критерии деятельности в рамках современных транснациональных компаний / В.В. Покровская // Экономика 21 века. — 2007. — № 1. — С. 22.
 9. Рудык Н. Б. Конгломеративные слияния и поглощения: Книга о пользе и вреде непрофильных активов: Учеб.-практич. пособие / Н. Б. Рудык. — М.: Дело, 2005. — 182 с.

10. Щетинин В.Д. Опыт транснациональных корпораций и пути к мировому рынку / В. Д. Щетинин. — М.: ШМБ МГИМО, 2007. — 216 с.

11. Ashkenas Ronald N. Making the deal real: how GE Capital integrates acquisitions / Ronald N. Ashkenas, Lawrence J. Demonaco, Suzanne C. Francis // Harvard Business Review on Mergers and Acquisitions. Boston, 2001. — P. 149—180.

12. Christofferson S. Where Mergers go wrong / S. Christofferson, R. McNish, D. Sias // The McKinsey Quarterly. — № 4. — 2014. — P. 93—99.

13. Gohan M. Desperately seeking synergy / M. Goold, A. Campbell // Harvard Business Review. 1998. — September-October Issue. — P. 130—133.

14. Ittner Robert G. Are you paying too much for that acquisition? / Robert G. Eccles, Kersten L. Lanes, Thomas C. Wilson // Harvard Business Review on Mergers and Acquisitions. Boston, 2001. — P. 45—71.

15. Johnson Fred. J. Mergers and acquisitions / Fred J. Weston, Samuel C. Weaver. — McGraw-Hill Executive MBA Series, 2001. — 314 p.

16. Markides C.C. Shareholder Benefits from Corporate International Diversification / C. C. Markides, C. D. Ittner // Journal of International business Studies. — Vol. 25. — 1994. — P. 343—360.

17. Meyers B. Success factors in acquisitions / B. Savill, F. Wright // European Business Forum. London. — 2000. — Issue 4 — P. 29—33.

18. Muller-Stewens G. Catching the right wave / G. Muller-Stewens // European Business Forum. - London. 2000. — Issue 4 — P. 6—7.

19. Ravenscraft, David J. Mergers sell-offs and economic efficiency / David J. Ravenscraft, Frederick M. Sherer. — Washington, DC: Bookings Institution, 1991.

20. Roll R. The Hubris Hypothesis of Corporate Takeovers / R. Roll // Journal of Business. — April 2006. — vol. 59. — № 2. — P. 197—216.

21. Sherer A. Stock market driven acquisitions / A. Shleifer, R. Vishny // Harvard University and University of Chicago working series, 2001. — 317 p.

22. Sirower M. The Synergy Trap: how companies lose the acquisition game / M. Sirower. NY, The Free Press, 1997. — 422 p.

23. Trade And Delopment Report, 2013. UNCTAD, New York and Geneva, 2013. — 150 p.

24. Uhlfelder E. Transatlantic crossings / E. Uhlfelder // European Business Forum. London. — 2001. — Issue 10 — P. 15—19.

25. World Investment Report 2013: Global Value Chains: Investment and Trade for Development: United nations conference on trade and development. — New York and Geneva, 2013. — 236 p.

26. World Trade Report 2013. Factors shaping the future of world trade. WTO. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.centennial-group.com/downloads/world_trade_report.pdf

References:

1. Vladimirova, I.G. (2002), "Slijanija i pogloshhenija kompanij: karakteristika sovremennoj volny", Menedzhment v Rossii i za rubezhom, vol. 1, pp. 30—40.

2. Gradobitova, L.D. and Isachenko, T.M. (2002), Transnacional'nye korporacii v sovremennyh mezhdunarodnyh jekonomicheskikh otnoshenijah [Transnational corporations in modern international economic relations], Ankil, Moscow, Russia.

3. Dinz, G. Krjucer, F. and Zajzel', S. (2004), K pobede cherez slijanie. Kak obratit' otraslevuju konsolidaciju sebe na pol'zu [To win through the merger. How to draw industry consolidation to their advantage], Al'pina Biznes Buks, Moscow, Russia.

4. Zav'jalova, E. and Jetokova, E. (2012), Mezhdunarodnye slijanija i pogloshhenija. Opyt Zapada [International mergers and acquisitions. Western experience], RANT, Kyiv, Ukraine.

5. Ioncev, M. (2003), Korporativnye zahvaty: slijanija, pogloshhenija, grin-mjejl [Corporate takeovers: mergers, acquisitions, greenmail], Os'-89, Moscow, Russia.

6. Konina, N.J. (2003), Mezhdunarodnye kompanii: slijanija i pogloshhenija [International companies: mergers and acquisitions], MGIMO (U) MID RF, Moscow, Russia.

7. Lindert, P. (1992), Jekonomika mirohozjajstvennyh svjazej [Economics of global economic relations], Progress, Moscow, Russia.

8. Pokrovskaja, V.V. (2007), "The internationalization of production and criteria for the operation within the contemporary transnational companies", Jekonomika 21 veka, vol.1, pp. 22.

9. Rudyk, N.B. (2005), Konglomerativnye slijanija i pogloshhenija [Conglomerate mergers and acquisitions], Delo, Moscow.

10. Shhetinin, V.D. (2007), Opyt transnacional'nyh korporacij i puti k mirovomu rynku [Experience of transnational corporations and the way to the global market], ShMB MGIMO, Moscow, Russia.

11. Ashkenas Ronald, N. Demonaco Lawrence, J. and Francis Suzanne, C. (2001), "Making the deal real: how GE Capital integrates acquisitions" Harvard Business Review on Mergers and Acquisitions, vol. 2, pp. 149—180.

12. Christofferson, S. McNish, R. and Sias, D. (2014), "Where Mergers go wrong", The McKinsey Quarterly, vol. 4, pp. 93—99.

13. Gohan, M. Goold, M and Campbell, A. (1998), "Desperately seeking synergy", Harvard Business Review, vol. 3, pp. 130—133.

14. Ittner Robert, G. Eccles Robert, G. Lanes Kersten, L. and Wilson Thomas, C. (2001), "Are you paying too much for that acquisition?", Harvard Business Review on Mergers and Acquisitions, vol. 4, pp. 45—71.

15. Johnson Fred, J. and Samuel Weaver, C. (2001), Mergers and acquisitions, McGraw-Hill Executive MBA Series.

16. Markides, C.C. and Ittner, C. D. (1994), "Shareholder Benefits from Corporate International Diversification", Journal of International business Studies, vol. 25, pp. 343—360.

17. Meyers, B. Savill, B. and Wright, F. (2000), "Success factors in acquisitions", European Business Forum, vol. 4, pp. 29—33.

18. Muller-Stewens, G. (2000), "Catching the right wave", European Business Forum, vol. 4, pp. 6—7.

19. Ravenscraft David, J. and Frederick Sherer, M. (1991), Mergers sell-offs and economic efficiency, Washington, DC: Bookings Institution.

20. Roll, R. (2006), "The Hubris Hypothesis of Corporate Takeovers", Journal of Business, vol. 59, pp. 197—216.

21. Sherer, A. Shleifer, A. and Vishny, R. (2001), Stock market driven acquisitions, Harvard University and University of Chicago working series.

22. Sirower, M. (1997), The Synergy Trap: how companies lose the acquisition game, NY, The Free Press.

23. Trade And Delopment Report (2013), UNCTAD, New York and Geneva.

24. Uhlfelder, E. (2001), "Transatlantic crossings", European Business Forum, vol.10, pp. 15—19.

25. United nations conference on trade and development (2013), "World Investment Report 2013: Global Value Chains: Investment and Trade for Development", New York and Geneva.

26. World Trade Report (2013), "Factors shaping the future of world trade. WTO", available at: http://www.centennial-group.com/downloads/world_trade_report.pdf

Стаття надійшла до редакції 30.04.2014 р.